

ВПЕРЕД!

РОБІТНИЧА ГАЗЕТА,

орган української соціалдемократичної партії.

Виходить кожного дня о 3. год. пополудни.

Ціна примірника у Львові й на провінції:

— 40 сот. —

Місячна передплата з пересилкою 10 К.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

— „ВПЕРЕД“, ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 3., —

I. поверх.

Пролетарі всіх народів єднайтеся!

На розказ генерала Розвадовського видаємо нашу газету крім звичайного нашого українського письма — також і латинськими буквами. Розказови сьому повинемося тільки з konieczности, бо не хочемо позбавити наших читачів свого рідного слова.

Львів як вільне місто.

Українська Народня Республіка, беручи самоозначення народів як підставу свого власного існування, так само признає самоозначення й для других народів. І то не лише признає те право для народів живучих поза своїми межами, але й для тих народів, котрі живуть в її межах. В західній своїй частині а іменно в давній східній Галичині признає те право в першій мірі Полякам, котрі тут попри Жидів становлять національну меншість.

Ми мусимо осьтут ствердити, що східня Галичина досі була фактично й теоретично колонією Польщі так само, як для Німеччини, Англії, Франції, Бельгії й других була Африка й азійські Індії. Українці східньої Галичини вели й ведуть війну з Поляками, як з плянтаторами, як вели війну Бури в полудневій Африці з Англією. І польське суспільство, виховане в дусі плянтатора, тратить прямо притомність і попадає в судороги на думку, що ті плянтації малиби пропасти для Польщі, що опанувані українські Бури малиби стати вільним, незалежним народом.

По тім ствердженню плянтаторського духа Поляків, переходимо до питання, чи такий стан річи в добі самоозначення народів може лишитися, чи ні. І знов мусимо ствердити, що всі історичні права перестали вже давно мати якубудь силу. Бо колиби вони мали були якубудь правну силу коли небудь, то Жиди повинніби ще бути в Єгипті, Угорщина в Туреччині, Відень провінцією Риму, Бразилія еспанською, а тепер Фінляндія назад російською, Австрія мусілаби стати знов Австрією, а Польщу требаби знову розривати на три частини, бо того вимагалаби історія. Тамчасом історія має за завдання ствердити, як то колись було, а не як має бути, бо вона є на укою про минуле а не наукою про будуче і ані руш не є ніяким правом.

Колиби можна було на підставі історії висновувати якібудь права, то ми з конституції мусілиби цофнутися до деспотизму, звідси до панщини, звідси до невольництва, відтак знищити культуру й вернути до мандрівного життя, відтак до дикого життя камінної доби, а відтак десь до Адама й Еви.

Тимчасом ми йдемо все вперед і вперед, та всьо задне лишаємо в заді для історії, а самі, слухаючись обставин життя, витворюємо все то нові форми суспільного співжиття.

І тепер по ствердженню такого стану річи приходимо до висновку, що раз на все скінчилося плянтаторство Польщі у східній Галичині, що східня Галичина із подавляючою більшістю українського населення належить силою життя, силою самоозначення народів до Української Народньої Республіки, а разом із східньою Галичиною належить туди й Львів, як осередок торговельного, промислового, політичного і культурного життя східньої Галичини.

Поляки, як більшість населення Львова, мусять і будуть мати свою самоуправу і їх належність до Укр. Нар. Республіки не вийде їм на шкоду, а на хосен. Хосен будуть мати ізза того, що вони будуть середником для всіх польських меншостей східньої Галичини, а навіть цілої України. Маючи університет і всі свої вищі наукові заведення у Львові, будуть незгасаючим огнем польського духа для всіх завандруваних Поляків в українське море.

При тих всіх вольностях, які проголосила Укр. Нар. Республіка, Поляки будуть почуватися у Львові як горожане вільного міста; будуть так почуватися, як почуватимуться горожани Сан-Маріна в Італії, Монтекарля у Франції або Андори

в Еспанії, лише без особливих прав суверенности державної.

Хоч і суверенність в теперішню добу буде виглядати відмінно, через те лише се одно-питання суверенности може бути дискутоване і лише воно одно може бути платформою дискусії й угоди між Українцями і Поляками — себо питання суверенности вільного міста Львова, при рівночаснім осідку українського правительства в тім місті.

Всесвітня війна — всесвітня революція.

II.

„Війна нерав оказувалася дуже революційним чинником. Бувають такі історичні обставини, коли революція конче потрібна для дальшого поступу суспільности, — та революційні класи занадто слабкі, щоби звалити пануючу владу. Не можна уявляти собі konieczність революції в тім значінню, що революційні класи завсідги в час осягають ту силу, яка потрібна для виконання революції. На жаль, світ не є уладжений так суцільно. Бувають обставини, коли безумовно konieczно, щоби пануюча класа замінена була иншою класою суспільною, але перша все таки держить її під ненастанним гнетом... Дуже часто в таких обставинах війна виконує те завдання, до виконання якого не доросла ще революційна класа.“*)

Революційне значіння війни — се доволі дивовижне, парадоксальне для філістрів, для звичайних противників і ворогів соціалізму, які легковажили собі перестороги й діагнози соціалістів, вважаючи їх за невилічлимих фантастів.

Ті противники й вороги соціалізму не розуміють сього, що новочасний мілітаризм — се рідний брат новочасного капіталізму. Між одним і другим заходить аналогія, один і другий розвивається та йде рівнобіжно тим самим шляхом внутрішньої konieczности, який його через добу зросту, розвою й розвіту веде до упадку й до руїни.

Новочасний капіталізм витворює сам ті річеві, об'єктивні, предметові услів'я та відносини, які його роблять злишнім, та рівночасно витворює суб'єктивні чинники, витворює новочасний пролетарят, що усуне злишню й де далі щораз то більше шкідливу систему господарки капіталістичної. І те саме є з новочасним мілітаризмом, з усіма його наслідками й явищами, з цілою його системою, яка довела цілий цивілізований світ до величезної воєнної катастрофи. Новочасний мілітаризм витворює об'єктивні й суб'єктивні обставини, що доводять неминучо до упадку й до руїни речників сього мілітаризму, а тим самим цілу сучасну систему новочасного мілітаризму.

Ті самі суперечности й противенства, ті самі кризи і пляги, які веде за собою новочасний капіталізм, — йдуть слідом за новочасним імперіалізмом. А теперішня війна — се якраз найбільша криза, яку привела за собою новочасна капіталістична система суспільної господарки та нерозривний з сею економічно-суспільною системою імперіалізм.

Щораз то ширші круги суспільности втягає воєнна криза в залізні свої кліщі. Не тільки працюючі класи, не тільки пролетарят відчуває болючо й діяючо воєнне лихоліття. Широки круги середних класів зі зростом війни де далі щораз то більше захитані в своїм існуванні. Замикаються цілі ряди варштатів праці, підприємств, фабрик; недостає робочих сил до праці; все забирає ненаситний молюх мілітаризму; дорожнеча зростає та прибирає нечувані розміри; недостає предметів найбільш потрібних; де далі щораз то тяжше заспокоїти найбільш насущні, прості потреби.

З другого боку невеличка громадка капіталістів збиває на війні нечувані, великанські зис-

ки; через ніч, через хвилину стають мільонерами шасливі всенні спекулянти; розкіш і збитки панують побіч непроглядної нужди й недолі широких кругів суспільности.

Одним словом, класові антагонізми, суспільні противенства зростають та загострюються в нечуваний спосіб. Зростає невдоволення серед широких кругів суспільности; революційний настрій обортає щораз то ширші суспільні сфери. Цілий нерозум нинішнього капіталістичного ладу виступає з поражаючою яскравістю; в очі бе всіх суспільна кривда й неправда старого, пережитого суспільного ладу...

А рівночасно з тим під своїм побідним знаменем збирає імперіалізм мільони й мільони молодих, здорових людей; веде їх на криваві розправи, веде їх на смерть; безпощадно скошує війна цвіт суспільности її, молодіж, її будучність.

Та мільони ті лише до часу, до пори йдуть слухняно й спокійно, приковані до тріумфальної колесниці імперіалізму. Серед тих мільонів прокидається думка, кидається дух непокори й бунту на вид страшних картин воєнного знищення, воєнного лихоліття. І ті мільони не тільки звязані сильною органічною ацією в могучі фаланги; вони узброєні, в їх руках оружжя.

І се не гвардія преторіан, — се не громадка наймленої салдачини, — се не лядскнехти, що пішли на вічну службу, в найми, в рабство свого верховника — пана. Се народ уоружений; бо цілі народи кинули імперіалізм в круговорот страшливої війни.

І ось яким способом імперіалізм і мілітаризм так само як капіталізм доводиться в своїм розвою, в своїм нестерпимому побіднім поході, до наслідків зовсім несподіваних, витворює ситуацію, про яку не думали, якої не могли передвидіти його речники.

І треба тільки одного сильнішого потрясення, одної більшої катастрофи в кривавих воєнних розправах, щоби всі ті утаєні, дрімучі революційні сили, які зростає і виплекає капіталістичний імперіалізм, вийшли нараз на світло дня, вибухли нараз могучим революційним пожегом.

А верховоди й керманічі війни в своїх взаємних розправах — на взоводи, на перегони — намагаючись одні другого розбити й розторопшити, безнастанними катастрофами підривали та потрясали основи суспільного життя; один другому підривали силу й славу і блеск. А поки шасте й побіда йшли за армією, поти спокійно зносили широкі круги суспільности всі важкі наслідки воєнних невгод; колиж шасте зникло, коли важкі криваві змагання принесли невдачу, тоді шезав супокій, тоді глухе невдоволення прокидалось явним вибухом революції.

Дуже влучно говорять про се революційне значіння новочасного мілітаризму та війни один з найвизначніших теоретиків марксизму, Франц Мерінг:

„Пролетарят поборовав капіталістичну систему продукції, як тільки став відбувати болючі удари сеї системи — але силу, яка йому дає можливість поклати сю систему, він черпає доперва зі зрозуміння сього, що та система господарки становить великий історичний поступ. Війну ми побороємо задля тих страшних жорстокостей, які вона приносить, передовсім робітничій класі — причім однакж рівночасно не вияснюємо собі в рівній мірі докладно сього факту, що війна — не вважаючи на її варварства — була в історії класових суспільностей аж до найновіших часів підоймою історичного поступу“.

М. Ганкевич.

Українська Народня Республіка.

(Докінчення).

Щож дотикає рівности господарської, то перше всього мусить бути як найстрогіше шанувана незайманість приватної особистої й громадської власности.

Під тим питанням треба розуміти приватну власність і вживання землі, копалинь вугля, соли, нафти, заліза, міді й других викопків, мінеральних вод, словом, всього того, що є природою вложено під поверхню землі.

*) К. Кавтський: „Соціална революція“.

Третій Універсал Української Народної Республіки вже був проголосив форму посідання землі а то, що ніхто не сміє мати більше землі чим 40 десятин. Не треба думати собі так, що кожний мусить мати 40 десятин і що не вільно буде продавати землі. Купувати більше землі, як хто має, безсумнісно вільно, лише хто вже має або буде мати 40 десятин, той вже не буде мати права ані купити більше ані виарендувати поза тих 40 десятин. Чи велика посілість землі буде викуплена чи відібрана без викупу, про те буде рішати найвища рада республіки.

Копальні перейдуть на владу держави, бо ніхто не сміє хіснуватися скарбами природи на те, щоб визискувати ними других горожан, накладаючи на ті скарби ціну, яку захоче, та тягнути мільярдові зиски. Так як тепер сіль і копальні золота та срібла є власністю держави і з доходів тих копалень покриває видатки держави та ще й держить ціну соли можливо найнижшою, так і другі скарби землі мусять йти на покриття державних розходів і ціна їх мусить бути найнижша. Чи дотеперішні копальні будуть викуплені чи відібрані без викупу, рішить про те також найвища рада республіки.

Всі заводи (фабрики) мусять перейти на громадську власність, щоб громада з доходів заводу могла покривати громадські видатки. Один чоловік, чи мала спілка людей, не сміє диктувати ціни продуктів промислу призначених для життя загалу й дорожню визиску широких мас збогачуватися надмірно. Під поняття заводу не мусять входити малі варстати, обслуговані лише членами одної родини й такі варстати не мусять підпадати під громадську власність. Через займлення громадами заводів, громада буде могла правити цінами будівельних матеріалів, продукцією средств для домашнього життя як одіжі, хатньої обстанови а навіть їди.

Про ті питання рівності господарської громадської ради не можуть самі рішати, хоч вони тепер найбільше пекучі й важкі, а мусять розбиратися в найвищій раді республіки через те, що ті питання мусять бути переведені одностайно в цілій республіці, і щоб не вийшли якісь не правильності.

Громадські ради мусять рівночасно зі своїм повстанням постаратися о місцеву міліцію, яка би берегла спокою і виконувала постанов ради.

Кожна громадська рада мусить зайнятися піклуванням відживлювання громади у теперішній прикий час, творенням консумційних спілок, заведенням громадських склепів, установаючи сталі ціни на средства для життя.

В теперішній час кожна рада мусить перестерігати з найбільшою строгістю повиснення цін на средства до життя покутними торговцями й ланцюховою переапродажу.

При нестачі грошевих средств на найкращі видатки громадської громадська рада наложит тимчасово горожанський податок. Такий податок мусить бути наложений пляново, після господарських доходів кожного горожанина.

При всіх тих кроках перших громадських рад треба з найбільшою обережністю перестерігати засад горожанської рівності.

По приготуванню тимчасового підготовчого ладу треба спокійно вичекати на розроблення всіх подрібних законів для нашого державного ладу нашої найвищою радою цілої республіки.

Товариші, горожане Української Народної Республіки! Коли переведете те все в діло, станете повними, вільними горожанами й ніякий ворог не зломить нас! В одностайності діла непоборима сила!

Замкнення льокалю робітничого товариства.

Як ми вже писали, в неділю, 1. грудня, відбулися у Львові збори українських друкарів в справі заснування української Робітничої Ради. Збори ті відбувалися в кімнатах заводового товариства друкарів „Огнище“, при вул. Пекарській ч. 18, до якого належать Українці, Поляки та Жиди. Вже по зборах, коли Українці розійшлися, а лишилися самі лише польські товариші, які прийшли до своєї організації по заповогу, явився відділ польського війська і по засягненню інформації про українські збори — розігнав присутніх та замкнув льокаль.

Льокаль позістає замкнений по нинішній день.

Друкарські робітники всіх трох народностей, особливо ті, що знаходяться без роботи, не мають де зійтися, щоб побороти свою заповогу, а бюрові функціонари не можуть працювати, бо бюра позамікані. Інтервенції по різних командах і властях осталися без успіху. Тов. Христовського, фактичного провідника друкарських робітників відсилає одна власть до другої і ніодна власть нічого про те замкнення не знає. Ніхто не знає, від кого вийшов розказ замкнення льокалю друкарської організації та хто се виконав, а отвирати льокалю не вільно! Найхарактеристичний

ше тут те, що головою організації друкарів є вельми заслужений для друкарської організації тов. Обірек, член Тимчасового Правлячого Комітету (Т. К. Р.)!...

А додамо, що в комітеті засідає аж шістьох польських соціалдемократів! І всі вони видно не мають сили, щоб спричинити отворення робітничої організації! Не треба й згадувати, що з того приводу панує серед друкарських товаришів велике, зовсім оправдане огірчення! Ми дуже цікаві, як і коли ся справа закінчиться!...

Заячесердце.

Пишуть нам з міста:

Вчора був я фризiera. Позаяк було там багато гостей, треба було мені довгий час ждати на свою чергу.

І мимоволі був я свідком розмови двох горожан. Говорили по польськи про всячину. З виговору я сейчас пізнав, що вони оба не Поляки. Я заговорив до них на цілий голос по українськи. Вони стрепенулись і відповіли мені по польськи. Вони обоє вкінці вийшли від фризiera сказавши „Do widzenia“. Я лишився, фризier мене голить і щось там розповідає ломаною українською мовою, от про дорожню і брак поживи у Львові, про стріли, які чути у Львові і про всячину. Вкінці каже мені до уха: Ті оба панове, що вийшли, се правдиві Українці; вони є мої сталі гості, один має каменицю а другий є урядником. Вони все говорили до мене по українськи, аж до 21. листопада, а тепер говорять лише по польськи. Моє поважання! — закінчив розмову на цілий голос мій фризier-Поляк. Я спаленів від встиду. Не міг йому нічо відповісти на се. Така лють мене вхопила, що бувим побив тих обох „поважних“ горожан, якби мені в тій хвилині попались були в руки.

Воєнна ситуація.

Начальна команда польських військ оголошує комунікат з дня 3. грудня: Дня 3. грудня заатакував відділ чвартаків неприятеля в Городку Ягайлонським зі сходу й півночі. По короткій боротьбі численно сильніший неприятель утік в напрямі Черлян. Місто й дворець в наших руках. Залізничний рух привернений. Слабші атаки неприятеля на Мшану та Зимну Воду відперто. На полудне від Львова виперто Українців з Солонки малої. Участь у боротьбі о Городок брав панцирний поїзд.

Що пишуть польські газети? В західній Галичині формуються далші відділи для помочи в східній Галичині. — Станіславів обсаджений військами антанти. — Пасіки Личаківські не спалені, лише знищений двір в Пасіках Зубрицьких. — Ситуація звязана з воєнними операціями дуже корисна. В найближчих днях, коли наспіє поміч, буде цілком корисна. — Українські війська, хоч в деяких випадках є чисельно сильніші, одначе не дорівнюють польським військам організацією, відвагою та проводом. Польські відділи борються часами з три або й чотири рази сильнішим ворогом, одначе відносять все побду.

Що чувати нового?

„Journal de Debats“ доносить про свою розмову з президентом Вільсоном в справі всевітньої політики. Вільсон сказав між иншим про польську справу: Немиле розчарування диткнуло нас. Покликуючи Польщу до життя, ми були певні, що маємо до діла з освідженим, зорганізованим народом, а тимчасом стверджуємо там хаос, колотнечу та нелад.

З Угорщини доносять: Мадярський міністер просвіти Львовачі видав розпорядок, що в школах викладовою мовою буде не малярська, але та мова, якою говорять більшість учеників.

В Варшаві засновується Рада інтелігенції. В Константинополі, після вістей з Парижа, попередньої зими мало згинути з голоду сто тисяч людей.

НОВИНКИ.

— „Ogonki“. Можеби управа міста розділила продаж хліба по районних склепах, щоб люди тисячами не товпилися перед міськими склепами по те тільки, щоб по цілоденним виставуванню довідатися, що вже хліба нема. Час для людей дорогий і нема в них неперемакаючих чобіт.

— Недостача молока. В Лисиничах заборонили Українці носити молоко до Львова. І хоч те пер стоять там польські легіонери, селяни все

таки не несуть молока у Львів, бо бояться, що-би їх Українці відтак не розстрілювали. — Так пишуть польські газети. Певно Лисиничі так уже видосені, що нема вже що доїти, а зайві ще кури молока не хотять давати.

— Спис ранених Українців, поміщених у салі ч. 21. на політехніці у Львові: Яковишин Григорій, Гук Михайло (†), Хміль Данило, Михаськів Антін, Чернилюк Юрко, Дідор Михайло, Новак Михайло, Малиш Дмитро, Задорожний Василь, Щербатий Олекса, Владика Михайло, Тучковський Михайло, Серотич Степан, Гарасинюк Гнат, Евтушенко Левко, Максимчук Методій, Ясевич Прокіп, Ковяківський Іван, Зельман Михайло (†), Савчин Гриць, Василь Кордибанський, Михайло Кулик. Дальший список подамо пізніше.

— Спис людности у Львові. Польська Команда міської горожанської сторожі заряжує список людности. Властители камениць міста Львова, далі громад Клепарова та Пасік мають сейчас зладити список мешканців мужеського пола від 17 до 55 року. В списі мають бути рубрики: 1) Число порядкове, 2) Імя і назвико, 3) Вік, 4) Професія, 5) Віроісповідання, 6) Народність. Сі листи мають бути предложені комісаріатам.

— Всі зміни льокаторів, які зайшли від 31. жовтня, мусять бути безпроволочно зголошені в бюрі мельдунковім поліції (бічна Браєрівська).

— Почтовий рух. Польські газети пишуть, що почтовий рух вдержується досить правильно в західнім напрямі і що перерви в залізничім русі є лише хвилеві.

— На піддержання українського робітничого дневника зложили далі (в коронах): П. О. 10, С. 4, В. О. 10, А. Д. і тов. 40, Г. К. 10, К. С. 20. Разом зібрано вчорашнього дня 94 корон.

Бібліографія.

А. Стівензон. Острів із заповіданим скарбам. Повість, перекладена з англійської мови. Виданне Української Літературної Скарбниці. Львів, 1918. Ціна 8 К.

Василь Щурат. Слово про похід Ігоря Святославича. Поема XII в. Виданне „Української Книжки“. Київ-Львів, 1918. Ціна 3 К.

Пісня про Роланда. Старофранцузський епос, перекладений Вас. Щуратом. Виданне „Всесвітньої Бібліотеки“. Львів, 1918. Ціна 5 К.

Осип Назарук. Князь Ярослав Осмомисл. Історична повість, з ілюстраціями, Львів, 1918. Ціна 16 К.

Оповістки.

— Просимо всіх, хто їде чи їде на провінцію, забрати з собою „Вперед“, бо через нестачу комунікації, не можемо розсилати нашої газети. Просимо зайти до адміністрації (вулиця Руська ч. 3, I. поверх).

— Секретаріат організації українських залізничників знаходиться при вулиці Городецькій ч. 95. Урядові години від 5-8 вечером. Там можна щоденно купувати газету „Вперед“.

— Вищий Муз. Інститут ім. М. Лисенка розпочинає перервану науку в понеділок 9. грудня о 2. год. пополудни. — Дирекція.

— Президія Робітничої Ради польської соц. дем. партії у Львові скликає на п'ятницю 6. с. м. до партійного льокалю при вул. Цюв'їч ч. 6. членів заряду всіх фахових організацій для обговорення найнекучіших справ дня, порушуваних на останніх зборах Робітничої Ради.

— Пошукуються робітники, без ріжниць на вік, до вдержування порядків міста Львова. Денна плата 14 К і харч. Зголошуватися треба зараз між 9. а 10. годиною перед полуднем і від 4. до 5. год. попол. в бюрі давньої корпусної команди, площа Бернадинська, партер, в брамі на ліво, двері ч. 5.

Всіх лікарських наук

Д-р Іван Куровець

ординус

у Львові, вулиця Вірменська ч. 3. II поверх.

АДОЛЬФ ГОЛЬДЕНБЕРГ, Заліщики. Всі здорові. Швидко в дома. — Брони. 1-2

ГЕРШ ЕНГЕЛЬМАН, Стрий, Словацького 15. Повідомляємо, що живемо і здорові. Просимо знайомих повідомити. — Олена і Борух Енгельман. 1-3

Кольпортерів до розношування газет потрібно сейчас. Зголошуватися до адміністрації „Вперед“ (вулиця Руська ч. 3, I. поверх).